

Subbusw

բաւրեւս, սօգւզի, բնւորըւս եւ ստեղըւս

Տարեկան գին կանխիկ զուռուց 100 : Վեցամսեայ գին զուռուց 52 ½ : Եռամսեայ գին 26 ¾ :
Հինգ ստորագրուց գտնոցին մեկ օրինակ իրեն ձրի դիտի տրուի :
Այս Լրագիրը ամեն շաբաթ օրերը կը հրատարակուի :

Պօշիսէն դուրս գացած Լրացիքը բռն Փօսթային ծախը առնօցին ջրաց է :
Իր շամին համար չուր մց հրատարակեց ու ցոցց դիմու վճարէ տոցին 40 փարազ :
Սորտատիք դրս ծանուցու մց ձրի է : Դուրս էկած նամակներու ն Փօսթային ծախը իրկոցց դիմու վճարէ :

ՔԱՐԵՎԱՆ

‘**U** **b** **f** **P** **F** **U** **L**, **U** **b** **f** **b** **f**

Վիյետալ շաբթու առատագութ Խնքնակալը հետեւեալ արքայական հրովարտակը խրկեց բարձրապետ ժամանականն ։

“ 1.5 բարերախորհութեա գեղեց :

զինուորական խորհրդարանի խորհրդական անդամ՝ ներեն մէկը պահած ըլլալով՝ անոր տեղը դրսեցաւ ։ Կարէնէյի համարակալ (աէֆիէլաբոր) Ուստի է ֆէնսին. և ասոր տեղը Կարէնէյի համարակալ անուանեցաւ ։ Արիֆ Օէքի էֆէնսին, որ երբեմն Զարուհի անի համապահած էր :

— Այս բարձր հրամանիս վրաց մեծաղօր տէրութենախարաբները յատկապէս բարձրագալոց դուռը ժողովք մը ընելով խորհեցան որ՝ թէ պէտ անցած տարի արբայտական հրամանին համեմատ՝ ծախքը օգտակար շնուռածոց գանձէն (խաղինէի նափիէն) ըլլագով յարմար տեսնուած տեղեր երեք հատ ջրոց համբար շնուռեցան մայրաքաղաքիս մէջ, և այնպէս ալ պրոցուեցաւ որ ամէն տարի երեքական հատ շնուրի, բայց Վայրաքաղաքս շատ ընդարձակ ըլլագով առնեք բաւական չըլլալը յայտնի եղաւ. և տարին երեքական համբարանոց շնուռելով Վայրաքաղաքիս

— Տրասու և Սամակով զբարպարունակութեան մասին շը գույք համբար պատարացութեան մասունք բարձր է : Ուստի այս տարիներու կարօտ բան է : Ուստի յիշեալ գանձուն բաւականաչափ ստակ ալյաշեցընելով այս տարի այս համբարները հինգ հատ շինել տնօրինուեցաւ . և ասոնց մէկը բարձրագոյն

դուռը պիտի շնորհի, որ լատուած չլինէ, պէտք
եղած աստենը գիւրութեամբ գործածուելու գայ .
և մէկաներն ալ աղէկ մը հասկընալով պինտ հար-
կաւոր տեսնուած տեղերը պիտի շնորհին : Վցե-
պէս՝ մասնաւորաց շնորհածքները իրարմէ բաժնող
բարձր պատեր շնորհիլը և շնորհածքներուն քարա-
շեն ըլլալը և փողացներուն լայնողձակ ըլլալը պիտի
նայուի . և ասոր համար յատկապէս ջանք պիտի ըլ-
լուի որ քարաշեն շնորհածքներու պէտք եղած նիւ-
թերը Վայրաքազաքիս մէջ շատ գտնուին, և աժան
գնոլ աւնուին ծախուին . որպէս զի ամէն մարդ-
բաւական ըլլայ տունը այն կերպով շնորհու, և
առներուն վարձքն այ տարապաման չի բարձրանայ :

Վոկեց եաքը փայտաշէն տռւն շինելը բնաւ պատշաճ տեսնուած չէ, և մէկ տռւնը քովինէն զատող պատը աղջէ և հաստատուն ըլլալուն պիտի նսյուիր Եւ ջրմուղ գործիքները թէպէտ կրակ մարելու համար շատ աղջէ հնարուած բաներ են, բայց հիմակ ուան սովորական կերպով շինուածները այս բանիս շատ մեծ օգուտ մը չունենալին տեսնուած ըլլու

• Քօռն , հրաման կ'ուղէք ժողովքէն որ այս երկու
անձինքը վերցընէ բանտը դնէ : Այս բանիս վրայ
մեծ այլնուկ ելաւ ժողովքին մէջ . ունանք կ'ըսէին
որ քննութեան տուած տեղեկութիւնները դատաս-
տանական չեն . լոկ հետաքրքրական բաներ են . ա-
նոնցմով մարդ վերցընելչի հետեւիր . Պ . Քավէն-
եաք և Պ . Քօռն ասոր հակառակը կը պնդէին , ը-
սելով թէ՝ գործակալներուն քննութենէն զատ դա-
տաստանական քննութիւններ ալ եղած կան : Պ .
Պաք ելաւ Պ . Լուի Պլանը արդարացընելու և
պաշտպանելու . մարդ բան չի խօսեցաւ : Խոսքը լը-
մընցընելէն ետքը վիճակ ժողվեցին . և գտան որ՝
756 հոգիէն 504 ը պատշաճ կը տեսնեն Պ . Լուի
Պլանին դատաստանի քաշուելը մայիսի 15 ին ելած
խռովութեանը համար : Վանի մի հոգի ալ Պ . Քօ-
սիտիէրը պաշտպանելէն ետքը անոր համար ալ վի-
ճակ ժողվուեցաւ . 477 հոգի ասոր ալ նյոյն մայիսի
15 ին խռովութեանը համար դատաստանի քաշուե-
լը յարմար տեսան . չուզովները 268 հոգի ելան .
յունիսի խռովութիւններուն համար ալ Պ . Քօ-
սիտիէրին դատուիլը ուղղող 281 հոգի կար . բայց
չուզովները 458 հոգի ըլլալով՝ այս դատաստանը ետ
մնաց : Ատեանէն դուրս ելած ատենինին այս երկու
երեւելի անձինքը բռնուելու և պահեստի բանտը
խրկուելու համար թուղթերը գրուեցան , որ վր-
անանին դատաստան ըլլայ . բայց բռնելու դացողնե-
րը ասոնք երկուքն ալ իրենց տունը չի գտան , և
անկեց ետքը քանի մի օր վրնաըռեցին , գանելը ան-
հնար եղաւ . երեսնին պահած էին : Պ . Քօսիտիէ-
րին տունը գտնուած թուղթերը ժողվեցին տարին
քննելու համար . և Պ . Լուի Պլանին գրոց սեն-
եակը կնքեցին :

Պ. | ուի Պլան, պահուած տեղեն գիր մը գը-
րեց օգոստոս 26 ին, նասիօնալ և դեպա օրագիրնե-
րուն, որուն մէջ կ'ըսէ որ՝ զիս յանցաւոր ցըսընողը
չէ թէ արդարութիւնը, այլ նախանձու և առե-
լութեան կիբեքըն են. ես ալ առ այժմ դուրս չեմ
ելլեր. որպէս զի անձնական ազատութեան եղած
բռնութեանը գէմ աղէկ բողոք ընեմ, երբ որ դա-
տաստանական քննութեան օրը գալու ըլլայ նէ այն
օրը կ'եւսկմէ:

— Պ. Ք. ավելնեաք քանի մի օրագիրներ յունիսի
25 ին, և քանի մըն ալ օգոստոս 21 ին հանած վըճ-
ռով խափանել տալուն վրայ՝ 32 օրագրի հրատա-
րակիչներ և գործակալներ ժողվուեցան խորհուրդ-
ըրին կամ օրագիրները բողոքովին վերջացընելու,
կամ բնաւ խորհրդածութիւն և տրամաբանութիւն
չի բանեցընելով եղածները պատմելու, կամ ե-
ղած վճռոյն գէմ Պ. Ք. ավելնեաքին բողոք ընելու,
կամ ազդային ժողովոյն աղեքսագիր մը գրելու, որ
տպագրութեան ազատութեանը պաշտպան կենաց
Հասարակաց հաւանութեամբ՝ Պ. Ք. ավելնեաքին
բողոք ընելը յարմար տեսնուեցաւ . ուստի մէկ բո-
ղոքոյ գիր մը գրեցին, ստորագրեցին, և Պ. Ք.
ավելնեաքին տուին : Պ. Ք. ավելնեաք գիրը առած ա-
տենը ըստաւ . քանի մը օրագիրներու դրութիւնը
հասարակապետութեան հաստատուելուն վիստա-
կար երեւելով՝ անոնք խափանելը ինձի պարագ սե-
պեցի : Ձեր ալ պարագն էր տպագրութեան և հե-
ղինակի աղատութիւններուն իրաւունքը պաշտպա-
նել, ըրածիս գէմ բողոքելով : Այս բողոքը ընել-
նիդ ձեր պատիւը կ'եկելցընէ . և կ'ըսպասէի որ ա-
սանկ բողոք մը ընէք . քանզի ձեր պաշտօնին պատ-
ուոյն համար չէի յուսար որ այս բանս առանց բո-
ղոքոյ կ'անցընէք : Ասով Պ. Ք. ավելնեաք բողոքը ըն-
դունեց . եւըը ետքը կը սորվինք :

“ Այսօր կընամք իբրեւ՝ ի պաշտօնէ լուր մը հըրատարակել, որ (Ուլցանի տանը իշխանները (Ուլցիլիքին տղաքը) Ճանցած են, որ Պօւտօյի գուք սըն է Պուանսայի թագին օրինաւոր ժառանգը. Եթիրենք կը հրաժարուին ամէն գործէ և ամէն դէպ

Քէ որ օրինաւոր միապէտութեան նորէն հաստատուելուն հակառակ գայ, երբ տեսնուի որ հասարակապետուիլը Պյուանսայի մէջ անհնար է եղեր ։

Այս ըստելէն ետքը բրոխիւնէօր աը լու-էսդ օրագի-
րը, որկէց կ'առնէ նասիօնալը, այս հաստուածս ալ
կը գնէ . « Փետրվարի մէջ եղած փոփոխութիւնն
ալ իր ժամանակը լըմինցուց : Եւ ալ ասկէց ետքը
զարմանալ պէտք չէ պահպանիչ և օրինա-որական կողմե-
րուն՝ ասանկ սրառառուց կերպով իրարու հետ միտ-
բանելնուն վրայ, որ փոփոխութեամիլ զէմ կը
յարձակին . և այս փոփոխութեանոյ յարդի մարդո-
ցը վրայ զբարսութիւններ կ'ընեն, աղիիւ և ա-
րիական սրացմունկըները կ'աւրըստրկեն ուրիշ կեր-
պարանք կը փսխեն : (Օսլէանի իշխանները Պօտո-
յի գուբանն իրաւունքը ճանչեր են, և իրենք ի-
րենց բոլոր իրաւունքներէն հրաժարեր են, թա-
գաւորութեան օրինաւոր ժառանգին ձգելով ա-
մէն բան, Մնանկ է նէ հիմայ՝ 1815 ին եղածին
պէս, պահպանիչ կողմը օրինա-որական կողմին ետեւէն
պիտի երթան . և օրինա-որականները արհամարհէն լու-
կերպով մը իրենց թեւերը պիտի բանան, և 1830
ին երեւցած կարիճ հայրենասէրերնիս զգաւումէ և
ուրախութենէ աչքերնուն արցունք թափելով ա-
սոնց գիրկո պիտի ինան ։

Դուի Ֆիլիք իր ընտանեօքը հիմա Խնկիլթէռ-
ռա է Պուտոյի գուշսն ալ Խնկիլթէռռա է : Դուի
Ֆիլիքին թոռը Քօմդ տը Բառի ըսուած , որ անոր
ժառանդը պիսի ըլլար , իր մօղը հետ Աէմցէստան
է . Պուտոի գուշսն ալ Վւսդրիա չատ կեցաւ , և
կնոջը կողմէն ալ շատ ազդակիցներ ունի հնն : Տա-
սըն և ութը տարի որ Դուի Ֆիլիք Գուանուըլներու-
թագաւորութիւնը ըրաւ , շատ մարդիկ և ամբողջ գա-
ւառներ կային որ թագաւորութեան իրաւունքը
Պուտոյի գեսին վրաց կը ճանչնային . բայց խոռոշու-
թեան և արիւնհեղութեանպատճառ ըլլալէն կ'ըդ-
գուշանային :

— Պ. | ուի Պլան օդոսոս 26 ին՝ շաբաթ օրը, Փարիզէն ելեր է վերջին շոգեկառքով իրիկուան դէմ. և միւս օրը Պէլճիքայի Կանտ քաղաքը գացեր է : Հան ֆռանսորդ մը լուհանքնի մը խանութի առաջ կեցած ատենը ասիկայ կը ճանչնայ, Պ. | ուի Պլանն է կ'ըսէ, մարդուն անունը շատ լոււած ըւլալով շուտ մը քաղաքին մէջ կը տարածի, բօխյիւյն ականչն ալ կը հասնի. մարդ կուգայ, Պ. | ուի Պլանը կը գտնեն, և ստուգելու համար անունը կը հարցընեն. որ շիտակը կը զբուցէ, ուստի կը բռնեն բանտը կը տանին. և այն գիշերը բանտը կը մնայ. սրովհետեւ ճամբու հրամանագիր չունէր: Կ'ըսէր որ միտքը Պէլճիքա մնալ չէ . մինչեւ (Օսդէնտա երթաւ, և անկէց Վնկիլթէռուա անցնիլէ. ուստի կառավարութիւնը երբ որ այս իմացաւ՝ նոյն հետայն հրաման ըրաւ որ բանտէն հանուի և ազատ թողլ տրուի:

— Օրբագի իրեներուն խափանելուն համար օրագիր հրատարակողներաւն ըրած բողոքին վրայ աղջային ժողովյն մէջ օգոստոս 30 ին խօսք ըլլալով՝ քանի մի երեւելի իրաւագէտներ, որոնց մէկն էր Պ. Ք. Ա. սպէցլ տըլ ադուշ, ըսին որ, քաղաքը պաշարման վիճակի մէջ եղած ատենը անգամ օրագիր խափանելը գործադիր կարողութեան գլուխ եղողին պաշտօնէն դուրս բան է. յատկապէս ազգային ժողովյն կը վերաբերի : Այս առաջարկութիւնս քննելու համար քանի մի մարդիկ պատշաճան, որ սեպտեմբեր 1 ին ժողովուելով ըսին, ասոր վրայ մեր խորհելիքը խորհելին առաջ հարկ է գործադիր կարողութեան գլուխը ժողովիքը հրաւիրել, և անոր ըսելիքները մարդկ ընել: Աւստի ժողովյն կողմանէ ժողովյն նախագահը Պ. Տիւքէն Պ. Քալէնեաքը ժողովը հրաւիրելու գնաց :

¶. Քավենեաքը եկաւ . և ըսած խօսքը այս
մողիս վրայ կը համառօտի : Չէ թէ միայն անսանկ
կարծեցինք որ քաղաքին պաշարման վիճակը մեղի
իշխանութիւն կուտայ օրագիրներուն հետ անսանկ
վարութիւն ինչպէս որ վարուեցանք , այլ և ասիկայ
ինձի մէկ մասնաւոր պարտականութիւն մը սեպե-
լու ամենեւթին չի տարակուսեցայ , որովհետեւ հա-
սարակապետական կառաւլարութեան նոյն խոկ ըս-
կըզանը դէմ կը խօսէին : Հարկ է մեղի որ հասա-
րակապետութեան թշնամիներուն դէմ անխոնջ
պատերազմինք ; և ես այս պատերազմէն չի ախտի
գաղաքամբ : Աւնի եղանակ մըն է ասիկայ կ'ըսեն .

1Պահպանիչ (Քօնէրկառակեօր), կառավարութեան ներկայ կերպին պաշտպաններուն ի՞լքուի. և յատկապիչ՝ Պուստօնի տունը թագաւորակութեան կը կուելէն և առը Ասի Ֆիլիփին կուսակիցներուն արուեցաւ այս անունը :

այս անունը է :
Օրինաւորական (Եւթիթիուդ), Պուռագնի տանը կուսակցութեղն են . և այս տառն՝ որ մեծն կարգաւուն 'ի վեր Փանասյի թաւառուական տառն ճանցուած էր, և Քրիստոսի 768 թուականէն մինչեւ 1850 թւականը 1062 տարի գտնի շարունակ Փռանսայի վրայ արև սկս էր, որինաւու լու ճանանան :

բեր էք, օրինաւոր կը ձանչնան :

Հիմա՝ վետրվաբ 24 ին եղան վասփառութեանը (ահաւեստոնին) վերայ այս կողմնակցութիւննելը վերցած էին :

բայց մենք Փարիզու փողոցներուն մէջ հրացան և
թնդանօդ նետելով եղաւ որ հասարակապետութը
ազատեցինք . և այս ալ բռնի եղանակ էր : (Օրագիր-
ներուն խափանութիւն ալ ասոր պէս է . և եղած բա-
րսական անկարգութիւնը նիւթական անկարգու-
թենէն սղակաս վախնալու բան չէ : Արկեց զատ՝
մէկ մարդ մը չի կրնար հանգիստ և խաղաղ նստած
տեղը նոր կառավարութիւն հիմնել : Տղաբերք մը
ցաւագին և դժուար ըլլայ նէ՝ ճնուցիչ կը բերեն .
տղան գործիքով կ'առնեն , որ մայրն ալ կ'աղասի ,
շատ անգամ տղան ալ : Հասարակապետութիւնը
ճնած առենք ճնուցիչ ես եղայ : Ոճէ որ ազգային
ժողովը կը կարծէ որ աղէկ չեմ ըներ կոր , կրնայ վե-
ճիւը տալ . այդ բանին աէր է կատարելապէս .
բայց մենք մեր գիտաւորութեանը աղէկութիւնը
անանկ լաւ գիտեմք որ , ատանկ վճիռ մը մեղ այս
բանէս ետք քաշելու նշան չի կրնար ըլլալ : Ամէն
մարդու իր պաշտօնին վրայ հաստատ մնալուն հար-
կաւորութիւնը անանկ աղէկ գիտեմ որ , Հանրի
Ե . ը ինձի ներքին գործոց տեսուչ , և | ուի Նաբօ-
լուն ուրիշ ինչ բանի պաշտօնով որ ըլլայ նախարար
տրուի ալ նէ , ես իմ պաշտօնիս վրայ հաստատ կը
կէնամ :

Պ. Վալենեաք խօսքը լըմբնցուց այս ըսելով՝
ցաւ և ինձի որ այս խօսքերս կը պարտաւորիմ օրէ-
նըսդրաց ժողովան ըսելու, որ ըստ իմիք օրինաց
պահապաններ են . որտիշետեւ գիտեմ որ ըստնե-
րըս օրէնքի մէջ չի կան . Պէտք էր որ այս խնդիրս
ամէնէն եաբը առաջարկեին օրէնսդրաց ժողովան .
պատերազմական խորհրդց առեանը ասիկայ դա-
տելու աւելի յարմար էր . Վակէց ալ զատ, ես ին-
ձի սրուած բողըքց գրցն ստորագրութիւնն ալ ա-
ղեկ մը չի նայեցաց . միայն այսքանս գիտեմ որ խո-
հեմութեան ճամփայ բռնող օրագիրները ինչպէս
են աշխօն և պէպա, չէին ստորագրած . ասոնք ա-
ղեկ հասկցած էին որ օրագիրներուն էական ըս-

կըզբունքներուն դպչուած. չէր։
Ժաղովականները ամէն մէկը մէկ մէկ բան ըսին.
վերջը մէ կերնին Պ. Տամէս ըստաւ. ես ալ տպագ-
րութեան ազատութիւն ուղղվերէն եմ. բայց ա-
զէկ կըլլայ որ գատաստանական օրոշմամբ սահման
մը դրուի օրակիրներուն ունեցած խորհրդածելու
աղասութեանը։

ոյս բարեմ զբաց բանաւունը, առկարգութեամաս զան
օրադիր հրատարակելու աղջառութեանը սահման
տուող և պաշտպանող օրէնքները խափանուած հր-
բատարակեցան մինչեւ ժամանակ մը, բայց այս
ժամանակիս որբան տեւելիքը քորոշուեղաւ :

— Ո՞նքէլիէ քաղաքէն Փարիզ խրկուելու պատգամաւորին ընտրութիւննը մէկ ծանր կոռուի և արիւնհեղութեան մը պատճառ եղաւ : Օրինաւորական (Էժիտիմու՛) ըստած կողմը ընտրութեան մէջ ուժով էլլիւ և խօսքերնին քալեցընելնուն, և իրենց հաւանած մարդունն շատ վիճակ խնալով ընտրելուն վրայ ուամկապետական համարակապետութեան կուսակիցները բարկացան, օգոստոս 29 ին զենք առին : Քաղաքասահ և ազգային զօրքն ալ օրինաւորականներուն կողմը բառնեցին, հրացանով դանակալ իրարու հետ պատերազմեցան, քաղաքին կուսակալը (բրէֆէ) և բօլցիային մեծը և տեղեկութիւն առնելու համար եկող դատաւորը և ուրիշ քանի մը վինուոր զարնուեցան, և որը ծանր որը թեթեւ վէրը առին . կուսակալը վէրը առնել ետքաշուելէն ետքը զօրք Ճարեց . նորէն եկաւ կուսոյն տեղը . զօրքը խոռվարանները պաշարեցին . և կուիւր հանգարանեցաւ . խոռվարութիւն հանող գլխաւորները վինուորել ուկան : Յաջորդ օրերը հանգարանութեամբ անդամն :

— Ուստայ կայսրը, (ինչպէս որ ֆռանսըզի կառավարութեան հօնիքէօր օրագիրը կը պատմէ), անմիջապէս քամբէնեաք ձենէռալին նամակ մը խըրկերէ. որուն մէջ կը յայտնէ թէ որբան սիրով տաքցերէ ֆռանսըզի կառավարութեանը վրայ, որ ամէն տեսակ դժուարութիւններու դիմանալով և յաղթելով բարեկարգութիւնը ամուր կը բռնէ ֆռանսայի մէջ։ Այս ալ կ'ըսէ որ, սուտ է ամենեւին ինչ բան որ ինձի համար ֆռանսայի դէմ կը դրաւուի։

— Փարիզու ֆուտ ըստած փողոցը սեպտեմբեր
3 ին բաղմաթիւ թուղթեր փակած էին այսդիս այն
դին : Ծուղթերուն վրայի գրուած խօսքը այս էր .
“ Արծաթյ գերի խըռ.ֆած ծերեր, գլուխներնուդ
զդուշացէք . վերջին ժամերնիդ զարկաւ : Ճողը
վուրդը ձեր գեցութենէն ձանձրանախով իր վբէժը
պիտի առնէ . Պառակէս և Պլանքի իրենց կուսակից
ներ և իրենց պաշտպաններ ունին . որքան որդուք
ժողովուրդին դէմ դաւաճանութեան խորհուրդ ը-
նէք նէ այնքան սաստիկ պատիժ պիտի կրէք . ձեզ
ջարդելու սակրը (սաթըրը) սրած է . ձեզ խորիտա-
կելու լախտը (թօփուզը) գլուխներնուդ վրայ վեր-

յած կեցած է . քաղաքացիներ , վաշխառուներ ,
թագաւորութիւն ուզող ամէն տեսակ մարդիկ ,
ձեր թագաւորութիւնը լըմըննալու վրայ է . ժողո-
վուրբջը չէ թէ տիրել կ'ուղէ , այլ և մինակ և ինքն
իր գլխուն կառավարել կ'ուղէ . ինչ ընէք և ինչը-
սէք նէ պարապ է , հարմի հասարակապետութիւնը
ձեզ պիտի կըլի՛ : Արիւն . արիւն . հասարակապե-
տութիւնը ապահովընելուն ձամբան մինակ այս
է : Եւ գու ժողովուրդ , որ քու երկրիդ մէջ խաբ-
ուած ես , և ուրիշ տէրութեանց մէջ պատիւրդ
կորսընցուցած ես , բանի սկսէ , և ապագայ ժա-
մանակներուն բարեացագարտ ըլլաս ո :

Այս բանս պատմով օրակիրք ըստեր թէ այս
թուղթերը ժողվեցին մի, այնպէս փակած տեղեր-
նին թողարկցին մի . և թէ կարգացողներուն վրայ
ինչ ազգեցութիւն տուաւ : Ի՞սաց ուրիշ տեղեր ալ
Փարիզէն դուրս՝ այլ և այլ պատճառներով ազգա-
յին պահապան զօրքն ու հասարակութիւնը իրա-
րու հետ կտուիլ և երբեմն արիւնհեղութիւն ալ
կ'ըլլայ, ինչպէս է Ո՞նքելիկի արկածը : Անոր պէս ս
բան մըն ալ Արլ (Առլէս) քաղաքը պատահեր է .
խոռվարանները իշշէ Բաքա-Ռը, իշշէ հանրի և, կը
պօտան եղեր . բայց ազգային պահապան զօրքը վր-
այ գալով ցրուեր են :

— Օգսոստոս 30 ին լ օնտուա քաղաքէն փուան-
սղղի բարեի օրագրին հրատարակիչին գրուած գիր
մը կայ . սրուն մէջ գրած է եղեր . “ Անենեակէս
վար ինչնալու առենս Պ . լ ուի Պանը գէմս ելաւ .
և ասկէց կ'երեւի որ առանձին կենալ չուզեր .
քանդի օրէն պարունղիչը որ երկուքս ալ հոն կը բը-
նակիմք , լ օնտուայի խիստ անուանի և փառաւոր
պանդոկներուն մէկն է : լ ուի Նաբօլէն իշխանը
ասոր գալը իմանալուն պէս հետք տեսնուելու գը-
նաց . բայց այն օրը իրար, տեսնել չի յաջողեցաւ .
յաջորդ օրը տեսնուեցան :

— Ֆրանսացի Տիենել քաղաքին եպիսկոպոսը Տ.
Ախառուու, Փարիզու արքեպիսկոպոս ընարուելով,
նոյն Տիենել քաղաքին եպիսկոպոսութեան ընդհա-
նուր փոխանորդը Տ. Մէջրիեօ աբբայն Տ. Ախառ-
ուին յաջորդ ընարեցաւ նոյն քաղաքին եպիսկոպոսա-
կան աթոռը ժառանգելու :

ԱՆԳՐԱ : | օնտուա կառավարութեան խոր-
հըրդարաններուն մէջ փեարվարէն 'ի վեր խորհուրդ
կ'ըլլայ որ չ'սոմարու հետ անմիջական հազորդակ-

շւլքակ որ, զայտացու համ ասպարագան շալլորդակ ցութիւնը նորէն հաստատուի, ինչպէս որ էր Հանրի ութերորդ թագավարէն և Եղիսաբէթ թագուհին առաջ: Այս առաջարիկութեանս դէմքանի մը խօսողներ եղան. մէկ մասը ըստ որ՝ Պատրին իմաց տալու է որ իր կողմէն Խնկիլթէռուա խրկելու գեսպանը եկեղեցական ըլլայ, աշխարհական ըլլայ. չէ նէ վտանգ կայ, ըլլայ որ թագուհին հռումէագաւան ըլլալու համոզէ: Ուրիշները կ'ըսէին. Պապին գեսպանը աշխարհական ըլլայ ալնէ նոյն վտանգը կայ: Առաջ հալմէրսդոն սպատասիսան տուաւ. այդ առարկութիւնը ծիծաղսկան խօսք մըն է. թէ որ գեսպանին այլակրօն ըլլալովը թագուհին հաւատքը փոխելէն կը վախցուի նէ՛ պէտք կ'ըլլայ օսմաննեան և տարսից տէրութիւններուն կողմէն ալ գեսպան ըլնդունիլ. ըլլայ որ ասոնք ալիրենց հաւատքը թագուհինքարողելով անիկայ մահմէտական ընեն: Հակառակիզները լսին. ինչպէս որ ռուսաց և բրուսիայի տէրութիւնները Հռոմ գեսպան ունին, բայց Հռոմ ոչ Պետրոսուրդ և ոչ Պէտրին գեսպան կը խրկէ, նմանապէս ինկիլղի տէրու-

թիւնն ալ Հռամ դեսպան խրկէ, բայց Հռոմէն ի-
րեն խրկուած դեսպան չընդունի: Հիմա որոշու-
մը այս երկուքիս մէկուն վրայ պիտի ըլլայ. բայց
կենցաղագէտ մարդիկ կ'ըսեն որ Պապը այս երկու-
քըն ալ պիտի չընդունի, ինչըսէս որ ամէն տեղ,
Խնկիլթէռուա ալ եկեղեցական դեսպան պիտի խըռ-
կէ. և մինչեւ որ իր խրկած դեսպանը ինկիլզի կա-
ռավարութեան կողմէն ընդունելը թիւն չգըանէ
նէ: ինքն ալ ինկիլզի կողմէն դեսպան, պիտի չըն-
դունի. և այս ճամբեալ Հռոմացու և ինկիլզի մէջ
ըլլալու անմիջական հաջորդակցութիւնը ետ պիտի

— | ուր մը տարածեցաւ ինկիլթէռուա, որ խել
մը իռլանստացիք որ Ամերիկայի Վիացեալ նահանգ-
ները կը կենացին, և Վէքսիքօյի պատերազմին ա-
տենը Վիացեալ նահանգաց դրօշակին տակը Վէք-
սիքօյի դէմ կը պատերազմէին, խաղաղութիւն ըլլա-
լէն ետքը Դէքսաս գաւառը անցեր են . և հոն ի-
մանալուն որ իռլանստացիք ինկիլթի տէրութեան դէմ
ապատամբեցան և պատերազմ բացին, յուլիսի 19 ին
խօսք ըբեր են միաբան իրենց հայրենեացը օդնու-
թեան համնելու և ինկիլթի տէրութեան ձեռքէն
ազատելու . և այս դիտաւորութը ճամբայ ելեր
են . պատերազմական գործերը իրենք առաջ տանեւ-
լու միտքերնին դրեր են . և հետերնին ալ 12 կտոր
ժնադանու ունին եղեր : Հիմայ թէպէտ Խռան-

տայի ապոտամբութիւնը հանդարտած է, բայց ին-
կիլիղի կառավարութիւնը ասոնց երեսէն գալու վը-
նասին առաջը առնելը Աիր Կաբէկին յանձնեց. որ
ասոնք Խուլանտայի կողմը չհանդիպցընէ :

ԳԵՐՄԱՆԻԱԿԱՆ Իշխանութիւն
Ներէն Հօհէնձօլլէոն Սիկմառինկէն ըստած իշխանութեան իշխանը Քառլո, որ 1785 ին ծնած էր, իշխանութենէն իր կտմաւ հրաժարեցաւ. Կոյն իշխանութելը օրինաւոր ժառանդք իր սրդին Քառլ Վահճանի անուն՝ իր աեղջնատեցուց, որ 1811 ին ծնած է : Այս նոր իշխանն իշխանութեան հասնեց լուն պէս հրավարտակ մը հանեց, որով իր իշխանութեան հասած ատենը պաշտօնի վրայ գտած նախարարները ամէն մէկը իր պաշտօնին վրայ կը հաստատէ, և իր խոստանայ որ իր նոր հպատակներուն քաղաքական աղատութեանը ամենեւին չի դպէւլով իր հօրը բոնած Ճամբարը պիտի երթայ :

Եւրոպայի այս տարրուանո խոռովութեանը մէջ
երկու հոգի եղան , որ իրենց իշխանութենէն հը-
րաժարեցան , և բեռլիրենց ժառանդներուն ձը-
գեցին . երկուքն ալ Պերմանիսյի մէջ . մէկը Պավի-
էռայի թագաւորը , և միւսը Հոհենձօլբէռն ՈՒկ-
մառինիէնի իշխանը :

ԱԽՍԴԻԲԱ : Կառավարութիւնը բանուորներուն աւուրշէք վարձքը քիչցուցած ըլլալրուն վրայ սրտերին նեղացած ըլլալրով խռովութիւն հանելու առիթ մը կը մինազուեին : (Օդասասսի 23 ին, Վի էննա քաղաքին մէջ բրատեր լսուած տեղը քանի մը բանուոր ջուրը մանել լրտացութիւն ուղեցին, քաղաքական կառավարութեան զօրքն ալ թող չի տալ ուղեցին . ինչպէս կ'երեւի ժամանակին կամ տեղւոյն անցարմարութեանը համար : Ժամանակը ճիշդ կէս օր էր : Ի անուորները ասոնց հայհցանք ընել սկսան . և մէկ քանին ալ բռնեցին ծեծեցին : Վագային պահապան զօրաց մօտաւոր տեղէն պահակէն շուտ մը մարդ հասաւ . բայց սրովհետեւ բանուորներն ալ ետեւէ ետեւ կը շատնային, զօրքը չի կընալով դիմանալ ցրուեցան : Վիյն ատենը չէօֆօլլաւար թաղէն զօրքը հաւաքելուն թմբուկը զարնուեցաւ : Օօրք հասան բրատեր թաղին ծայրը . սկսան բանուորները յորդորել որ հանդարտին ուցրուին . բայց օդուտ մը չի տեսնելով վրանին զէն քալյարձակիլ և ցրուել հարկ եղաւ : Եւ յիրաւի բանուորները իրարմէ զատուեցան, բայց բրատերէն դուրս չելան . չէօֆօլլաւարի խանութիւններն ալ գոցուեցան, այն տեղի մարդիկն ալ բրատեր ինկան : Պահապան զօրքը աղէկ պատերազմեցան . բանուորներուն ձէռքքէն շատ դրօշակներ խլեցին, շատ ալ մեռած և վիրաւոր՝ այն տեղէն դուրս հանեցին : Վիյնպէս կ'երեւէր որ հանդարտութիւն եղաւ, բանը լըմնայաւ . զօրաց շատն ալ անանկ կարծելով տեղերնին դարձան : Իայց կէս օրէն հինգ ժամ ետքը՝ նապօք փողոցին գլուխը բանուորները նորին ժողվուիլ սկըսան : Քամի փողոցէն խումբ մը պահապան զօրք եկան, ասոնց վրայ կրակ ըրին . շատ մարդ մեռած կամ վիրաւորուած հան ինկան . մնացածները փախան : Օօրքը ատոնց ետեւէն ինկան և այն տեղէն հալածեցին մինչեւ հիւոխային կողման երկաթի ձամբուն գլուխը : Վիյն օրուան վիրաւորուածները և մեռածները քանի մի հարիւրի կը հանեին : Վասկ խումբութիւնը հանդարտեցաւ . 24 ին և 25 ին քաղաքը հանդարտ մնաց :

Հաստատուած էր, որուն անդամները ռամկապետական կառավարութեան կուսակիցներն էին. ուստի հաստակութիւնը կ'ուղղէր որ այս ատեանս շարունակուի և մնայուն կերպ մը ստանայ: Կացարը Կոսբառուք երթալէն եաբը այս ատեանը հաստատուած էր, (Օգոստոս 24 ին խափանեցաւ: Այս ատեանը վերջին գումարմունքներուն մէջը՝ կայսերութեան նախարարները քոփոխելու և ուղած մարդիկը առաջ քաշելու վրայ խորհուրդ բնելու ձեռք զարկաւ. որով որպէս թէ համօրէն կայսերական կառավարութեանը տնօրէն և դատաւորի պէս բըս նեց զինքը: Այս ատեանիս խափանուելուն դըժգոհութիւն ցըսուցին ըստ մեծի մասին Վիեննայի օրագիրները, և ըսող ալ եղաւ որ՝ ասոր քակուիլը Վեսդրիսայի տէրութեանը վրայ մեծ դէշութիւն պիտի բերէ:

Վիէննասցի աժապէմբային ուսանողները իրենց կողմէն պատգամաւոր խրկեցին կառավարութեանը իմաց տալու թէ հասարակագետութիւն ուզողներուն կուսակցութիւն չեն ըներ :

ՄԱՃԱՌԻՍՏԱՆ : Խոռուաթները Ա . Թափմաս
ըստած տեղը մեծ յաղթութիւն մը ըրբն մաճառ-
ներուն վրայ : Բէշլթ քաղաքը օգոստոս 22 ին , մա-
ճառ ազգին կառավարութեան ժողովրդին մէջ ասոր
վրայ խօսք եղաւ . և խորհրդականներէն Պ . Վաւ-

րիցիուս Աէրցէ՛լ եղած պատերազմին քանի մը պարագայներէն գուշակելով որ յաղթուղիներուն վրայ յանցանք կայ , մեծերը մատնութիւն և գաւաճանութիւն են ըրեր , բառ . թէպէտ Պ . Աէտարօսը շատ կը յարգեմ , բայց պատերազմական գործոց տեսչութեան արժանաւոր չեմ տեսներ . պաշտօնը անկէց առնուի , և մաճառներուն յաղթուելուն բուն պատճառը հասկըցուելու համար պատերազմին տեղը քանի մը հոդի խրբկուի . Պ . Բէրձէլին խօսքը ըստ մասին հասնաւեց Պ . Զէնդքիրալէի : Իայց կառավարութեան նախարարները Պ . Աէտարօս , Պ . Պադիանի , Պ . Քօսուդ , Պ . Զէհէնի և ուրիշները մեծ աղմուկ հանեցին ժողովքին մէջ այս բանի վրայ . ուղեցին որ ժողովականք ամէնը միաբան վիայութեան թուղթը մը տան , թէ նախարարներէն ամէն կողմէն վստահութիւն ունիմք . անհաւատարմութեան կասկած բնաւ չունիմք , և Պ . Բէրձէլին ըսած խօսքը ասով ջրուի . չէ նէ ըսին ամէնքս միաբան մեր պաշտօնէն կը հրաժարուիմք : Չորս ժամ շարունակ այս աղմուկը քշեց . մէկին ըսածը մէկալը չէր հասկընար : վերջապէս նախարարաց ուղած թուղթը գրաւեցաւ և ձեռքերնին տըրուեցաւ :

— Աւորիայի կայսրը՝ որ մաճառաց ոլ թագաւորէ , օգոստոս 14 ին գրած մէկ հրավարութկով կը ծանուցանէր որ , անձնական առողջութեան վիճակը աղէկէ է , և կրնայ այսուհետեւ կառավարութեան գործերը անճամբ աղէկ նայիլ . ուստի Աաճառիստան կառավարելու համար ալ փոխարքայի կարօտ չէ . և պալատական մեծ գուքսը այսուհետեւ թագաւորութեան տեղակալ չէ : Այս կարգադրութիւնը կ'երեւի որ մաճառներուն շատ ընդունելի կարգադրութիւն մը պիտի չըլլայ , որով հետեւ փոխարքայ մեծ գուքսը (Օֆէն նատելով բոլը երկիրը կը կառավարէր . հիմայ այս կերպով Աաճառիստան առանձին կառավարութիւն ունեցած չըլլար . և տարուանս մարտ ամսոյ մէջ ստացած արտօնութիւնը , որ էր առանձին կառավարութիւն ունենալ , կը կորպընցընէ :

ՀՈՐՄ: Երբ որ աւտքիրայլը կը ուղարկած է լ-
տան, և իմացուեցաւ ալ որ Պօլոնիս պիտի մոնեն ս
պատերազմական գործոց նոր բնադրուած տեսուց
· Քամբէլը կոմար Հռոմայու մէջ պատերը թուղթ
փակցընել տուաւ . որով բոլը քաղաքացիները կը
հրաւիրէր որ դէնք առնեն : (Օդոստու Դին բոլը
Հռոմայու մէջ իմացուեցաւ որ Պ. Քամբէլը պաշ-
տօնէն զըկուեր է : Կայն օրը ցերեկին, արտաքին
գործոց տեսուց Տ. Այօնեա կարգինալը Պատին հա-
նած յայտարարութիւնը հրատարակեր էր, որ Պ
Քամբէլովին հրատարակածին հակառակն էր :

Ц.յս պաշտօնատարիս պաշտօնէ Ելելը պատճառ
ոռուաւ Պ. Դուռէ պատգամաւորին, որ օգոստոս
8 ին՝ պատգամաւորաց խորհրդարանին մէջ Եվել
պակաս խօսքով աղմուկէ հանեց . Կ'ուզեր յիշեալ
պաշտօնատարին իյնալուն պատճառը իմանալ. բայց
ուրիշ պաշտօնատարները առոր ուզած նվատամին.

նը չոտուին . օրովհետեւ բուե պատճառը յայտնե՞լ և բերնէ բերան՝ ատածելու վտանգի մէջ ձգելը խոհեմութիւն չէր :

Եշ այս պատճառս էր այս : Պ. Քամբէլլօին պաշտօնէ իյնալու օրը գրավ ապացոյց ձեռք անցած էր , որ Պ. Քամբէլլօ , Պ. Վամիանի , Պ. Շերօլի , և ուրիշներ խորհուրդ են ըստը , որ Հռոմայու պետութեան երկիրները Պապին ձեռքէն հանեն . յուղափ մէջ ասանկ խորհուրդ մը եղաւ , երբ որ Պ. Վամիանի պաշտօնի վրաց էր . այս երկիրները Սառտէնիայի թագավառին տալ կ'ուզէին , հիմակուսն խորհուրդը՝ առժամանակեայ կառավարութիւն դընելէր , և կը յոււսոցին որ՝ Հռոմ և Ֆիունցա և Շէնօվա և Խղալլայի ուրիշ գլխաւոր քաղաքները մի և նյոյն օրուան մէջ սոտք սիփտի ելլեն , օրինաւոր կառավարութիւնը պիտի հեղթեն , և մէկ մէկ առժամանակեայ կառավարութիւն սիփտի հաստատեն : Պ. Քամբէլլօին պաշտօնէն իյնալուն պատճառը՝ այս խորհուրդիս մէջ գտնուին էր :

այս խորհութեաբանէց գտասուլը է ի՞ :

Պ. Քամբելը օքն ապատերազմական գործոց
տեսառուչ դրուեցաւ Պ. Տըլս Դուռ, որ գնդապետ
էր, և երկու խումբ զաւեցցէրցի զօրքի հրամանա-
տար : Ասիկայ բնիկ հռոմայեցի չէ . բայց Վիչեն-
ցայի պատերազմին գտնուող օտարազգի զօրքական-
ներուն համար հռոմայեցի գրուելու արտօնութի-
ելած ըլլալով, այս ալ որովհետեւ անոնց մէջ էր,
անոնց հետ հռոմայեցի եղաւ . և այս պաշտօնիս
ալ յարմար դատուեցաւ : Ասոր պատերազմի պաշ-
տօնեայ ըլլալը այս աղջկութիւնն ալ ունի որ՝ Վեո-
դըրիայի դէմ պատերազմ չկրնար ուզել : Վիչենցայի
պատերազմէն ետքը երբ որ հռոմայեցւոց զօրքը ա-
ւըսդրիացւոց ձեռքը անցան, աւսդրիացիք ասոնց
երգում ընել տուին որ մէկ մըն ալ իրենց դէմ դէնք
չառնեն : Պ. Տըլս Դուռ՝ Քահանայապետին կա-
մացը դէմ թէ՛ Վեսդըրիայի վրայ ծեծ բանալ ուզէ
նէ՛ երգմնազանց ալկ'ըլլայ . և պաշտօնին անարժան
ըլլալու բաւական պատճառ մըն ալ այս է :

Ի ԴԱՎԻՍ՝ Ա ի էնայէն օգոստոս 21 ին գրուած
լուրերը կը ծանուցանեն Աւկզպուրի օրագրին, թէ
Աւսդրիայի և Անտոնէնիայի տէրութեանց մէջ ըլ-
լալու հաշտութեան պայմանները երկու կաղմէն
ընդունուած են, և Ա օմակարտիա Աւսդրիային ձեռ-

Քը պիտի մայ՝
Բայց Աստէնիսայի թագաւորին պատերազմի
պատրաստութիւններ անսնելլ այս լուրը սուտ կը
հանէ . և Վէսդրիայի ապարապետ Ուատեցքի Աւ-
րէշալլ կամ ինքը անմիջապէս կամ Ը վարյէմպէրկ
իշխանին բերնովք ֆունսորդի . և ինկիլիզի կողմէն
միջնորդելու համար եկող մարդոցը ըսեր է որ, Վ-
ւըսդրիան իրեն օրինաւոր իշխանութեանը գէմել-
լող ապաժամբներուն վրայ ելաւ զօրքով, զսպեց,
և նորէն իր ձեռքին տակը առաւ . և ասովլ առաջ-
կուց հաստատուած պայմաններուն համեմատ շար-
ժեցաւ . հիմա գուրսուէն միջնորդ մը գնելու ինչ
կայ , որպիշետեւ ամէն բան առաջին կարգը մոտած
լըմնցած է , կը կարծուի որ այս գաղափարը և այս
պատրաստիսանը մինակ Ուատեցքի Արէշալինն է .
Վիէննայի թագաւորական դիւանը այս մոքիս վը-

լայ չէ : Կառիսպալտին սառտեհնիացի ձէնէռալը , որուն
ըրածը Սառտէնիայի թագաւորին հրամանէն դուրս
իր կամքովը ըրած բաներ են , և ակօ Ուաճճիօրէին
վրայէն Քօմջի գաւառները անցնելով Օ զւիցցէրիի
Դիշնօ գաւառին աւելի մօտեցած է : Վ արէ զէ
մտաւ , և Վ օմապարտինայի մասնաւոր ընկերութեան
մը խնդրելով , որուն գլուխն է Պ . Ուաճճինի , հա-
սարակագետութիւն հրատարակեց հոն . աղասու-
թեան ծառը տնկեց . և Ք առօրօ Ալպէրդօին դէմ
աշխախատական յայտարարութիւն մը հանեց : Երբ
որ աւսդրիացի խումբ մը զօրաց գալը մօտեցաւ՝
ետք աշխատեցաւ : Ա սդրիացիներէն 2000 հոդի միշտ
Վ արէ զէի կողմէրն են . և Կառիսպալտին շարժմուն-
քը կը լրտեսեն : Կառիսպալտինեղը ինայնէ Օ զւից-
ցէրի փախչելու մորով այն տեղուանքէն շատ չե-
ռանար . բայց Օ զւիցցէրի կառավարութիւնն ալ-
խտացցի խռովարաներուն իր երկրին մէջն ալ փո-
թորիկ հանելին վախճանալ հրաման ըրած է որ , Ե-
դալիայէն ալ որ իր սահմանը ոոր կոխելու ըլլայ նէ՝
ունեցած զէնքը առնուի , պահուի , և սահմանէն
դուրս ելլելու առենը նորէն իրեն տրուի : Չդիտ-
ցուիր թէ Կառիսպալտին յանձնառու պիտի ըլլայ մի-
այս պայմանով . Օ զւիցցէրի երթալու : Ի՞նչ որ է
նէ՝ Կառիսպալտին զէնքերը ձգելիքը ստոյդ է . թէ
Օ զւիցցէրի անցնի , և թէ պատերազմը շարունա-

կելով աւսդրիաց աւոքն անցնի :
— Սառտէնիայի թագաւորը Քառօջօ Ալլերդո
միշտ Վալսանորիա ամուր քաղաքը կը կենայ . ջերմ
(սըթմա) կը բռնէ . բայց այս հիւանդութիւնը ե-
րեն արգելը ըլլար զօրքը նորէն կարգադրելու :
Քսան հաղարի չափ . | օմզարտիայէն փախած զիւ

նուորներ ասոր զօրացը կարգը կը գրուին . և վեր-
ջին դիպուածներուն փորձը աստիճ սորվեցուց որ՝
դաշտի վրայ թշնամիի դեմ պատերազմելու կարող
բլլուզւ համար պէտք է առաջ պատերազմական ար-
ուեստին մէջ վարժուիլ . անոր համար հիմնյ ասոնք
վ էրչէլլի քաղաքը կ'կը թան , քանիզի Օլիվիէրի ձէ-
նէսութը այն անը ժողված է զինուորական հին հա-
մանատարները , և զինուորական կրթութիւն ընել
կուտայ զօրացը :

— Գերմանիայի Անհայմ քաղաքը հրատարակուած օրագիրը օդուստու 27 ի թերթին մէջ Ֆրանկֆուգեն առած լուրերուն կարգը հետեւեալ յօդուածը կը դնէ, որուն համար ֆռանսարդի օրագիր մը կ'ըսէ որ՝ սուսպէ չէ ալ նէ Ճմարտանման է :

“ Ոտոսաց կառավարութեան դիւանը ամէն մէծ
տէրութիւններու գիր գրեց իմաց տալսվ որ , Փր-
ռանարդներուն Խդալիսյի վէճին մէջ զէնքով մըսնե-
լուն դէմէ : Այս յայտարարութեանն մէջ ուրիշ
խօսքերուն կարգը այս ալ կ'ըսէ . թէ որ այսպէս
մէջ մտնել մը ըլլայ նէ՝ ոտոսաց տէրութիւնն ալ կը
պարտաւորի զէնք առնել և Վւեդրիսյին պահանջ
մունքը պաշտպանել : Այս յայտարարութիւնս շատ
խորին աղդեցութիւն տուաւ թէ Փարիզ և թէ
Լօնտուա : Ոտոսաց կառավարութեան դիւանը այս
օրերը մէծ մէկ ջանք մը կը ցըցնէ , որ Խդալիսյի
խորազութեան համար եղած միջնորդ ութեան մէջ
ինքն ալ գտնուի՞ :

— Յայտնի է որ Փառանըզի և ինկիլիզի կառավարութիւնը միաբան՝ Դդալիսյի պատեշապմը դադարելու համար միջնորդ ըլլալ ուղեցին Աւստրիայի կառավարութեանը։ Զայն ելաւ որ Աւստրիա ընդունած չէ այս միջնորդութիւնը։ բայց ասիկայ ձիշդ չէ։ Ավստրիա ասոնց միջնորդութիւնը բացարձակապէս չմերժեր։ կը յուսայ միայն որ՝ Վրաանիքֆուղի կեդրոնական ժողովայն մէջ մտնելովը հաշտութիւնը անմիջապէս Պառէցքի Վարէշալին և Պառէնիսիայի թագաւորին մէջը կ'ըլլայ, և դրսէն ուրիշ տէրութիւն մէջ մտնելու կարօտութիւն չի մնար։ Այս բանիս համար ասկէց (սեպտեմբեր 1 էն) 15 օր մը տռաջ Գերմանիայի կեդրոնական իշխանութիւնը (որուն աթթուն է Պաանիքֆուղ), լիակատար իշխանութեամբ մարդկի խրկեց Լօմպարտիա, որ այս խաղաղութիւնը ՚ի գործ գրուի։

Цюнց պղտագամաւորութիւնը թագաւորը աղջկէ
ընդունեց . և օգոստոս 23 ին , Պ . Ուատիչէ Ֆլո-
ռանքֆուդ գանուելով Սառտէնիայի թագաւորին
կողմանէ գեսպանութեանը թուղթերը նուիրեց
կայսերութեան տեղակալին . որով Գերմանիային
դուրս Եւրոպայի տէրութիւններուն ամէնէն ա-
ռաջինը եղաւ Յովհաննէս մեծ գուբըը գերմանա-
կան կայսերութեան տեղակալ Ճանչնալու : Յովլ Ա-
ւ ըսդ բիսյի ալ մօտեցած կ'երեւի . և անմիջապէս ի-
րեն հետ հաշտութիւն խօսիլս աւելի դիւրին կ'ըւ-
լոյ : Եւսդրիսյի արտաքին գործոց տեսուը Պ . Վ .
ունգերկ , ինկիլզի գեսպան | օւտ Շօնսօնապիին և
ֆլանդզի գեսպան Պ . Ուեյչէլին լսաւ որ , թէ
որ օգոստոս 9 ին եղած զինադադարումը լըմբնցած
տուենը հաշտութիւն եղած ըլլոյ նէ՝ այն ատենը
Եւսդրիսյի կառավարութիւնը յիշեալ երկու տէ-
րութեանց միջնորդութիւնը կ'ընդունի :

Գերմանական դաշնակցութեանը կեդրոնական
իշխանութեան կողմէն Փարփղ գեսպան Խորհուած
է Պ. Պատէր: Տայց որովհետեւ Աստանիայի թա-
գաւորը յիշեալ տէրութիւննը ճանցած ատենը Եւ-
բոսպայի տէրութիւններուն մէկն ալ ճանցած չէր:
ուստի հիմա ֆռանսոզը գերմանական կայսերու-
թեան փոխանորդին կողմէն եկած դեսպանը ընդու-
նելու համար հաջի կը սեպէ ինկիլզին հետ խոր-
հըսդակիցիլ:

— Կառիվալովի զօրապետը՝ որ իր թագաւորին հրամանին չհնազանդելով՝ Ասդրիայի դէմ պատերազմը կը շարունակէր, սատակն ալ պաշարն ալ հասցուց . հետեւաբար հետք եղող զօրացը վրայ բանեցուցած իշխաննութիւնն ալ հատնելով՝ զօրքն ալ հատան, և ինքը փախաւ . զէնքերը սահմանագլուխը ձգելով՝ Վիլինո գտւառուը մտաւ :

Ուրիշ փախստական զօրքերը զուիցցէրցիները
ներս առնել չեն ուղեր . Փուանսըզի կառավարու-
թիւնն ալ այն կոզմի սահմանները հրաման խրկած-
է որ Ճանապարհի հրամանադրիք և ապրելու չափ-
բաւական ստակ չունեցողները Ջրանասցի երկիրը
անցնելու թող չտան . խեղճերը որ իրենց երկիրը
մնալ չեն ուղեր , երթալու երկիք չեն կրնար գլու-
նել : Օուիցցէրիի մէջքանի մը տեղընկերութիւն-
ները ըրին , խոսացի փախստական զօրացը բաւա-
կան ստակ Ճարեցին որ Ջրանասա անցնելու կարող-
ըլլան : Այս ընկերութիւններուն խօսքը չանցաւ-
որ գոնէ ատնիք Օուիցցէրիի երկիրը ընդունութիւն

Հայոց փախստական զօրք ալ Դիմինցի երկիրը կոյ, որ Օռւելցէրիի մասն և Լոմպարտիայի սահմանաշրջե : Առողքիայի տէրութե՛ն կողմէն Օռւելց

ցէրի նստող գեսապանը Պ. Ք. այսէրաֆէլը՝ Հելլե-
տեան դաշնակցութեան ընդհանուր ժողովքէն խըն-
դիր ըրաւ որ այն սահմանները կեցող փախառական-
իտալացիները սահմաններէն հեռու Զուլիցցէրիի
նեղքին երկիրները խրկուին . որպէս զի սահմանէն
Խդալիա անցնելու և նոր խռովութիւններ հանե-
լու գիւրութիւն չունենան : Վիզոր ուղղէ նէ ըստ
կըրնայ Խդալիա ալ դառնալ . ամեննեւին անոր բան
մը ըստը ըլլար ապստամբներուն հետ խառնուած
ըլլալուն համար . միոյն թէ կը պարտաւորի շխատ
իր երկիրը և իր տունը երթալու , և առանց յա-
տուկ հրամանի անկէց գուրու չելլելու :

— Ֆուանուղի Համբին ծովագետը իր տէրութելը
հրամանաւը իր նաւերը միջերկրական ծովը պըտը-
տող նաւերուն հետ խառներ է . և Խդալիայի կող-
մերուն ծովերէն պիտի չհեռանայ . որպէս զի Հը-
ռոմայու իշխանութեան երկիրները աւստրիացի
զօրք մտնելու թող չույց . և Ա Էնէտիկն ալ պաշտ-
պանէ որ աւստրիացիք փան չյարձակին . մինչեւ որ
ֆուանուղի և ինկիլիպի միջնորդութեամբը Խդալիա
խալազի : Այս լուրերս գաւ շակութեամբ գիտցը-
ռուած բաներ են . բայց խտալացիք իրեւ սոսպ
բրանենը մեծ ուրախութեան և վսահութեամբ
մէջ են . զոտիշէտեւ տակաւին այս համբաւը սուս
հանելու բան մը պատահած չէ :

ԼՕՄՊԱՐՏԻԱ: Առողբիացիներուն դէմ վեր ջին անդամ ըրած պատերազմէն ետքը որ Վիլան Սւըսդրիային ձեւաքը անցաւ, Խօմպարտիսցի գործը յրուեցան, և շատը Օռւելցցէրին Դիչինօ գաւառւ անցան: Կոմիայ գիտնալութաւողբիացի զօրաց սպարագետ Ուստէցքի Վարէշալը՝ Դիչինօյի կառավիտութեանը գիր խրիեց, անոնցմէ ինսդրելով:

4. Որ իրեն թշնամիները հոն հասած եռւեւ պէ
զէնքերնին առնուի, և առանց զէնքի այն երկրէն
գուրս վըստինուին :

2. Ամպարտիսյի երկրին խողազութիւնը վըք
գովիլը համար երդում ըրած փախառսկաններու¹
ամենեւին պատսպարելու տեղ չորուի Դիշիցից
մէջ :

3. Աւոգրիայի կառավարութեան գէմ ըլլալու
ամէն թշնամութեան գործերը սրբիլէն և խափա-
նէն :

Յէս որ այս խնդիրները Դիմուցի կառավարութիւնը չկատարէ նէ՝ Ուատէցքի Ուառէշալը կը խօսանալ :

1. Հիմակուան ատենս | օմարտեան վէնէտ
կեան թագաւորութեան ոահմանները որքան դիչի
նօցի կաննէ՝ ամէնն ալ այն երկիրներէն դուրս հա
նել :

2. Եշիկու կառավարութեան իրարու հետ ու նեցած թէ առեւտրական և թէ ուրիշ կերպ հասարակութեան նկարու խոսել :

զըսդամութիւնները կարել:

ՍԱՌ. ՏԵՇԻԱ. Դուռինքազբի հառլամէնգի
մէջ կրօնաւ որները բոլոր Աստէնիայի երկիրներէ
դուրս հանելու խօսք եղաւ ալնէ, երկու խորհրդ
դարձնը իրարու միաբան ըըլլալմիթին սենեակին մէ¹
կը միայն այս բանը վճռեց, մէկալը չի վճռեց. և
բանը անգործադրելի մնաց: Օգտագործ 25 ին՝ Ասո
տէնիայի թագաւորութեան տեղակալ Քառինեա
նոյի իշխանը Լուծէնիօ՝ մասնաւորապէս Ճիղվիթնե

սուրբ սրբին յիսուսի ըստուած կանանց ընկերութիւնն
ալ կը քակէ յիշեալ վճիռը . և ասոնց կեցած տեղն
ալ որ առաջ դպրատուն էր , նորէն առաջին գոր-
ծածութեանը կը դարձնէ :

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ : ՈՌԵԼԹան գաւառոի ՈՌԵԼԹան
անուն հնդիկ կուսակալը շատ զօրք ժողվելով ինկի-
լիղի զօրաց վրայ յարձակեցաւ յուլիսի 1 ին, ՃՇ-
տուղէմ գիւղին քստիրը . և վեց ժամ սաստիկ պա-
տերազմելէն ետքը յաղթուեցաւ . զօրքը յրուե-
ցան . և ինքը կառքուլ փախչելու ատենը թնդանօդի
ուումբ մը կառքին զարկաւ կարծանեց . ինքը ձի մը
հեծաւ և անանկ փախսաւ : ՈՌԵԼԹան պատերազմի
մըսնելէն առաջ կամ յաղթելու կամ մեռնելու եր-
գում ըրած են . երկուքն ալ չկրցաւ ընել : Ինկի-
լիղներուն կողմէն երեւելիներէն Ուրֆէռուիս զօ-
րապետը մեռաւ :

U. S. P. U. S. P. U.

Վեհափառ Արքազան Պատորիարդ Տէր Մատթէսս Արքեպիսկոպոսը երեքշաբթի օրը Խւագիւտարու աղքային ձևմարտնը գնաց և քանի մը Ժամ շարունակ գասառուութիւններուն ունկնդիր ըլլուցն ետեւ մէկ քանի աշակերտ ալ առանձին քննեց և իւր հայրական խնամքը ցուցունելու համար աղդու խրատներով յօրդորեց զանոնք որ ջանք լնեն աղիւ ժամանակնին ընդունայն չափունելու և վերջապէս օրհներավ զանոնք մեկնեցաւ անկէ :

— Երկուշաբթի օրուան Մարտինայի շաբենաւով մեծ ու պղտիկ տասն և հինգ հոդիկի շափ մեր ազգէն Փարթիզ զանազան գիտութեանց հետեւելու համար մեկնեցան ասկէ : Այսուց մէկ կէ, որ

աղնուական գերդաստաններու զաւակ էին . և մէ կէսն ալ հասարակ մարդոց զաւակ , բայց քանի մը տարիէն ուսմամբ անսնք ամէնն ալ համապատիւ կ'ըլլան : Քանի մը շաբաթէն՝ կը լսեմք որ սցանափ մըն ալ կը պատրաստուին երթալու Փարիզ անոնց խառնուելու : Քանի որ ասոնք կը տեսնամք ու կը լսումք թարգմանչաց ժամանելիները մոքերնիս կուգայ . սիրուերնիս ուրախութեամք կը լինայ : Որովհետեւ՝ ինչպէս որ այն երանելիները կ'երթային անտենի լուսաւորեալ քաղաքները , այսինքն Եթենք , Աղբքանդրիա , Հոօմ , ևայլն . այն տեղերը երկարժամանակ պահպատութիւն քաշելով մեղսուի պէտքիսութեանց ամէն տեսակ ծաղկելիներէն անվնաս հիւթերը ծըծելով մեղսը կը բերէին Հայտաստանիրենց ազգակիցներուն կը ճամբէին : Վյու տարիիս մէջ ալ այս երիտասարդները իրենց իմաստուն և աղքասէր նախնեացը գեղեցիկ օրինակին հետեւելով քանի մը տարիէն ետեւ պիտի գառնան շիտակիրենց ազգին ծոցը ու սորվածնին պիտի հազորդեն ազգասիրական կրկնապատիկ եռանդով իրենց աղքակիցներուն , ինչպէս արդէն Վւրոստաց գայողեւ կողները այսպէս ըրին և կը տեսնամք որ միշտ ալ կ'ընեն :

— Ֆաւանսարզի կ դեռև մէջ օրագրին սեպտեմբեր 3ի
թէրթին մէջ հետեւեալ լուրս կը կարդամք : Այս
մուել Անուրատ հայացդի հալուստ վաճառականը
կտակաւ զ միլեօն ֆաւանք ձգած էր միսիթարեան
ներուն, որ իրենց ազգին որբ և աղքատ տղայքը
վարժելու համար յատուկ դպրատուն բանան :
1846 Յունիսի 11ին ելած թագաւորական հրամա-
նաւ այս դպրոցս բացուեցաւ Փարիզ, և անտեսու-
թիւնը միսիթարեան վարդապետի մը ձեռք էր, ու-
րիշ երաշխաւորութիւն մը չունէր : Ամսուէլ Ան-
րատին ժառանգները՝ իրենց հօրը կտակին պայման-
ները հաւատարմութեամբ առաջ երթալուն հա-
մար դպրատանը տընտեսութիւն ընտղներէն երաշ-
խաւորութիւն ուղղեցին . և գործադիր կարողութե-
գլուխ Պ. Բավկէնեաք իշխանը յուլիս 15ին վճիռ
հանեց հասարակաց կրթութեան վերակացու նայ-
խարաբին խորհրդակցութեամբը . որով կը յայտնէ-
թէ միսիթարեաններուն իրենց ինչքը չսեպութիր այն
դպրատունը . այլ անոնք միայն այս մարդասիրական
գործոց տնօրին և առաջ երթալուն միջնօրդ մըն-
են . և կը պարտաւորին ամեն տարուան առաջին ե-
րեք ամիսները հասարակաց կրթութեան վերակա-
ցու նախարարին առաջը երթալ և դպրատանը ու-
նեղած ընթացքին հաշիւր տալ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Յակով Արքա Տէղ Կը Պատմութէ

ԵՊՐԵՒՆ ՆՈՐ ԽԱՆ :

ԿԱՍԵՐԵՎԱՆՊՈԼԻ

Ե ՏՊԱՐԱՆԻ ՑՈՎՃԱՆՆՈՒ ՄՌԴԵՆՏՈՒԵԱՆ